

Høring om medieansvar

Oplæg af formand for Danske Medier, Per Lyngby

Thomas Jefferson var i 1776 med til at skrive den amerikanske uafhængighedserklæring og blev senere USA's 3. præsident. Han regnes for en af de største og vigtigste personer i USA's historie, og hans tankesæt har været råstoffet i dannelsen af USA's demokratiske parti og har på mange måder påvirket den moderne vestlige verden.

Han var kritisk over for datidens medier, aviserne, og han udtalte blandt andet, at "et menneske, der ikke læser noget som helst, er bedre uddannet end et menneske, der kun læser aviser." Dengang var journalistikken ikke særligt professionel. Den byggede på et begrænset antal kilder og måtte i mangt og meget gætte sig frem.

Statsmanden Thomas Jefferson er dog også kendt for en udtalelse, der er som skræddersyet til denne lejlighed:

"Hvis jeg skulle vælge mellem en statsmagt uden aviser eller aviser uden statsmagt, så ville jeg ikke tøve med at vælge det sidste."

Det er sundt at kunne se en sag fra to sider. Og uanset hvordan man vender og drejer det, er vores veludviklede journalistiske håndværk og redaktionelle ansvarlighed på højt niveau med til at sikre, at danske medier hører til de mest driftssikre, når det

gælder om at undgå alvorlige fejl og at meddele brugerne om dem, hvis de alligevel er opstået.

De store journalistiske fødekædeanalyser i 1999 og 2008, der blev foretaget af uafhængige forskere, har påvist, at der i 1999 var godt 18.000 originale nyheder i Danmark om ugen. I 2008 var der næsten 27.000, det vil sige cirka 50 procent flere originale nyheder.

I samme tidsrum er antallet af sager afgjort af Pressenævnet, hvor klagen helt eller delvis er taget til følge, stort set uændret med let faldende tendens, i gennemsnit godt 29 sager om året i hele Pressenævnets 20-årige virketid. For de fleste er det et udtryk for, at den redaktionelle professionalisme er blevet yderligere forstærket. Men Folketinget har set et andet billede, og det er glædeligt, at blandt andet denne høring giver mulighed for at fremføre nogle kendsgerninger og deltage i dialogen om medieansvar.

Konkret er Journalistforbundets formand og jeg blevet bedt om at redegøre for, hvordan medierne udøver selvjustits. Det gør vi gennem en omhyggelig redaktionel proces. 1,4 millioner originale nyheder om året resulterer i gennemsnitligt 29 gange hel eller delvis kritik fra Pressenævnet. Hertil kommer naturligvis en række rettelser i medierne, som skyldes henvendelser eller mediernes egen erkendelse af fejl, som så rettes.

Vi er også blevet bedt om at svare på, om der er sket et skred i mediernes ansvar, og hertil er svaret nej. Der er i de 20 år, vi

har haft medieansvarsloven, ikke sket en stigning i antal sager, hvor Pressenævnet har udtalt kritik af et medie.

Endelig er vi blevet bedt om at besvare, om der er behov for ændrede regler – og i givet fald hvilke – for at stramme op på området. Her er svaret, at både medieansvarsloven og de vejledende regler for god presseskik er gode og velfungerende. Men vi vil gerne deltage i drøftelser om at lave et appendiks til de vejledende regler vedrørende brugergenereret indhold og sociale medier på internettet, ligesom man har gjort i Finland.

Vi har i foreningen Danske Medier drøftet beretningen fra Folketingets retsudvalg og kulturudvalg, og der er en række punkter i beretningen, som giver anledning til kommentarer og forslag. Ja, også tilsagn.

Punkt 1: I beretningen fremhæves eksempler på, at de seneste års kendelser fra Pressenævnet drejer sig om grovere sager end tidligere. Når man rent faktisk går de sidste 20 års kendelser igennem, er der intet, der tyder på, at sagerne er mere alvorlige end tidligere.

Punkt 2: Herning-sagen, hvor en mand fejlagtigt blev anholdt af politiet og varetægtsfængslet som formodet morder, bruges som det mest alvorlige eksempel på kendelser fra Pressenævnet. For god ordens skyld: Det var ikke en presse-nævns-sag. Ekstra Bladet, der på forsiden bragte navn og billede af den pågældende mand, bragte selv efterfølgende på for-

siden nyheden om, at han var blevet rensset og løsladt, og at en anden mand var blevet anholdt i stedet.

Punkt 3: Udvalgene mener, at medierne må bidrage til, at mennesker, der kommer uretfærdigt i klemme hos medierne, får oprejsning. Det er lige præcis, hvad Pressenævnet kan sikre, og Pressenævnet har i det seneste par år strammet grebet ved at lave aftaler med dagbladene og ugebladene om fast placering af kendelser og et varsel om, at i sager, hvor der er alvorlige krænkelser af de presseetiske regler i forsideartikler eller større artikelserier, vil Pressenævnet pålægge eksempelvis et dagblad at bringe nævnets kritik på forsiden.

Punkt 4: Udvalgene er optaget af, at det forebygges, at der bringes historier på et løst eller usandt grundlag i medierne. Det giver ikke megen mening i denne sammenhæng andet end, at det er en kommentar til redaktørerne om at gøre deres arbejde med omhu. Gør de ikke det, ødelægger de den tillid og troværdighed, som tager lang tid at bygge op og kort tid at rive ned. Det er en meget dårlig forretningsmodel, for så forsvinder læserne, lytterne og seerne – og dermed kunderne.

Punkt 5: I beretningen står der, at medieansvarsloven og medfølgende Pressenævnet og de presseetiske regler er historisk skabt i en fælles dialog mellem Folketinget og medierne. Det er rigtigt, at Pressenævnet er lovfæstet, men det er et privat nævn, som er privat finansieret. I Danske Medier betaler vi årligt 50 procent af Pressenævnets udgifter, mens DR og TV2 betaler de øvrige 50 procent. Igen for god ordens skyld: De

vejledende regler for god presseskik er ikke skabt i dialog med Folketinget, men som en aftale mellem Danske Dagblades Forening og Dansk Journalistforbund.

Punkt 6: Retsudvalget og kulturudvalget indbyder medierne til dialog om, at medier, der hænger personer med videre ud, forpligtes til at bringe Pressenævnets kendelse og et journalistisk udarbejdet dementi i en opsætning og placering, der nogenlunde svarer til det tidligere bragte. Vi er i Danske Medier tilhængere af en journalistisk bearbejdning af kendelserne, og vi hilser det velkomment. Placeringen af kendelser drøfter vi som nævnt allerede med Pressenævnet i en positiv ånd.

Punkt 7: Udvalgene overvejer, om Pressenævnet bør kunne uddele bøder til medierne. Det er en stendød idé, som ikke egner sig til et privat nævn.

Punkt 8: Udvalgene overvejer, om tidsfristen for at klage til Pressenævnet på 4 uger er for kort. I Danske Medier støtter vi en længere klagefrist, og vi opfordrer endnu engang Pressenævnet til at overveje, om nævnet af egen drift kan behandle sager, der i forhold til 4-ugers fristen er forældede, men ellers lever op til klagekriterierne. Vi ser helst, at klagefristen forlænges uden at skulle ændre medieansvarsloven, og er det uomgængeligt, appellerer vi til, at det kun drejer sig om at ændre 4-tallet i paragrafferne 34 og 40.

Punkt 9: Udvalgene overvejer, om fortolkningen af, hvem der har retlig interesse og derfor kan klage til Pressenævnet, er

for snæver. Vi mener, at det er rimeligt, at Pressenævnet konkret vurderer, hvem der har retlig interesse.

Punkt 10: Udvalgene overvejer, hvordan klagerne kan få bedst mulig hjælp og vejledning. Det vil vi i medierne naturligvis gerne bidrage til, og Pressenævnet bistår også klagerne.

Punkt 11: Udvalgene overvejer, om Pressenævnet i højere grad skal tage sager op af egen drift. Det har vi i Danske Medier intet imod.

Punkt 12: Udvalgene overvejer, om erstatninger til personer med videre, som er blevet hængt ud i medierne, står mål med den skade, det har forvoldt. Vi mener, at erstatning er et spørgsmål, som har med domstolene at gøre, ikke med Pressenævnet.

Alt i alt er der – som vi ser det – tre vigtige emner i denne sag.

For det første: På baggrund af vores egne drøftelser i Danske Medier, samtaler med Dansk Journalistforbunds formand og medie- og retspolitikere fra regeringspartierne og oppositionen er vi klar til at genbekræfte over for Pressenævnet, at vi naturligvis respekterer nævnets anvisninger om kendelser. Vi vil efter denne høring skrive en meddelelse fra Danske Medier til Pressenævnet om efterlevelsen af placeringerne.

For det andet: Ønsket om, at medierne beredvilligt og hjælpsomt vejleder klagerne om klagesystem og praktiske omstæn-

digheder ved at klage, medvirker vi gerne til, og vi er klar til at tage en dialog med Pressenævnet om, hvordan vi bedst organiserer det.

For det tredje: Vi støtter, at klagefristen, der i loven er fastsat til fire uger, forlænges af hensyn til svage klagere. Vi er ikke optaget af, om det skal være otte eller tretten uger eller et andet tal. Men vi beklager, hvis en ændring er lovstof. Vi ønsker ikke loven ændret, og derfor peger vi på en løsning, som vi mener kan fungere ved, at Pressenævnet i stedet for at afvise for sent indkomne klager læser dem og tager dem op af egen drift, hvis de bortset fra fristen er behandlingsværdige.

Det er en løsning, som vil kræve merfinansiering fra mediernes side. Den er vi villige til at stille med, for at alle sager kan blive læst og bedømt.

Afslutningsvis vil jeg sige, at det kun er godt, at vi åbent drøfter medieansvar og presseetik. Det kendetegner demokratiet i Danmark, hvor der er en grundlæggende enighed om at sikre kvalitet og mangfoldighed med frie og uafhængige medier og med mindst mulig statslig regulering.

Vi skal sikre, at klager over mediernes indhold bliver behandlet ordentligt. Og vi skal passe godt på det, vi har. Pressefrihed og redaktionel uafhængighed er dækket af et meget tyndt lag fernis. Så derfor: Træd varsomt!